

que oratorii in eundē librorum numerū referendi uident. Ita tres erunt de oratore quartus Brutus: quintus orator. Hæc oīa eo spectāt: ut filiū hortet & ad sentētias graues philosophiæ & ubertatē orationis: quæ duo cumulatissime & potissimū dicēdi artē Cice. erat affecutus. ^a Vt sis par: æque doctus græce & latine. ^b Quam quidem ad rem: sine arrogantia laudat id quod Romanis opera sua præstiterit: & a re ipsa personaque sua beniuolentiam captat. Ad quam rem: ut scilicet latini possint esse pares in facultate utriusque orationis & arte dicendi atque philolosophia & ornati græcis latinisque disciplinis. Nā ante Ciceronē: & Varronem philosophia Romæ peregrinabat: & dicendi artē Ci. ad summum perduxit. Nos attulimus inqt auxiliū q̄ scripsimus in philosophia: & oīs locos graues latinos fecimus: & in rhetoricis nihil prætermisum ē: q̄ ad cōsumatū oratorē ptineret. Ergo non modo illi qui sunt oīo rudes græcarū litterarū: sine quibus philosophia græcis litteris celebrata sciri non poterat a latinis. Habent iam cognitionem philosophiæ latinis monumentis illustrata a nobis: ut Romani græcis litteris in philosophia non egeant: sed & illi qui græce sciunt: tamen non perfecte possunt intelligere locos graues a philosophis græcis tractatos: & iudicare de opinionibus & habere delectum: quod prudentis est: opera nostra inquit Cicero: non parum adiuti sunt: cum omnia latinis litteris illustrata sint: & potissimum de finibus bonorum & malorum: in quibus uarias affert philosophantium opiniones: & non probabiles refellit. ^c Rudes ignari: rude lignum dicitur non expolitum: Inde ad animum transfertur: rudesque illi dicuntur: qui adhuc animum non expoliuere disciplinis & doctrina rerumque usu. ^d Aliquantum: non dixit multum: ut uitaret arrogantiam: & ideo utitur mediocritate. ^e Ad dicendum quantum ad artem oratoriam: in qua nihil fere iam a Romanis desideratur: confutatis quibusdam opinionibus græcorum: qui ut ipse inquit: Ne parum multa scisse uiderentur: nonnulla conquisiuerunt: quæ nihil ad propositum pertinebant: & in constitutionibus ubi dicit se aliqua excogitasse: & cum opinionem græcorum confutat contendentium exempla in dignitatibus ab aliis sumenda. Attulit igitur Cicero auxilium Romanis in arte dicendi: cum dederit optima præcepta & cognitionem: ut iam non egeant præceptis græcorum: qui dicendi artifices & scriptores fuerunt. ^f Et ad iudicandum: quantum ad philosophiam Topica rerumque scientiam: quam Cicero complexus erat: & eloqui nitore illustrauit. ^g Proprium oratoris est dicere: Philosophi autem iudicare: qui ratione quadam & formulis disputant. Opera igitur Ciceronis sententias græcorum in philosophia cognoscimus: & sententias ipsius aliorumque oppositas interdum: ut quid sit melius & eligibilius in ipsis præceptis finibusque bonorum & docti & rudes græcarum litterarum iudicare possunt. Quod quia magnificum & gloriosum Ciceroni uidebatur & erat: non immerito filium ad paternæ gloriæ imitationem hortatur & excitat. A se enim ad hæc omnia iter erat: uel maxime patefactum. Habenda est igitur gratia Ciceroni: cum referri non possit: qui omnia latinis ingenii sui prope diuini ubertate: & in arte dicendi & in philosophia suppeditauit: ut ad utriusque facultatis perfectam cognitionem aliorum opera quasi non egeamus: ad iudicandum igitur: idest ad philosophiam: cuius proprium est recta ueraque cum ratione & formulis de omni re iudicare. ^h Quamobrem: igitur inquit Cicero: cum iam planum sit magnam esse utilitatem græce: & latine scire. Disces philosophiam græcis litteris mandatam: & utere opinionibus & dogmate philosophorum iudicio tuo: dummodo legas scripta nostra: & græca cum latinis coniungas. ⁱ Edisces quam diu uoles: beniuolum facit filium: cum ait: Da operam græcis litteris: quam diu uoles sed quum impendere nimium studium in aliqua re ultra quam oporteat contra officium sit: Corrigit Cicero permissionem dicens: Tamdiu debes uelle græcis litteris & philosophiæ incumbere: quousque uidebitur tibi non parum profecisse: sed id esse adeptum: quod tempus & ratio exposcit: & sic filium hortatur: ut celerrime omnia: quorum indiget e fontibus græcorum hauriat: & ad paternam eloquentiam reipublicæ munera: & ad ministrationem contendat: nec diutius illic immoretur: & desideat. Sed in oculis patriæ & celebritate uiuat: uestigiisque paternis insistat: quod minime fecit.